

її місця та ролі в реальному житті нашого суспільства. І завданням та обов'язком кожного громадянина української держави є збереження, відтворення та розвиток української мови як однієї з найважливіших ознак та однієї з найцінніших скарбниць нашого народу.

Ю.В. Князєв, курсант ННПФПГБ та Національної гвардії України НАВС;

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри юридичного документознавства НАВС **Н.В. Стратулат**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На сучасному етапі розвитку правової держави однією з найважливіших проблем, постає проблема вивчення юридичної термінології, її правильне використання професійними юристами, а також проблема умов її раціонального використання. Від точного значення терміну, ужитого в тексті нормативно-правового акта, залежить доля, а іноді й життя багатьох людей.

Особливо ж нагальною є потреба в загальновизнаній правничій термінології, яка є не лише формальним атрибутом державності, а й орієнтиром для розв'язання інших термінологічних проблем. Власне, проблема української правничої термінології водночас відображає як мовно-етнічний, так і державно-правовий розвиток нашого суспільства. А її розв'язання прискорить багато процесів,

які є необхідною умовою нормального функціонування всіх державних і громадських інститутів.

Правознавство, як і будь-яка інша наука, оперує цілою низкою спеціальних термінів і визначень, використовує чималий професіональний словниковий запас. Довготривале функціонування в нашому законодавстві й судочинстві російської мови нині зумовлює поняттєву неузгодженість термінів, що може спричинити комунікативну неточність, невиправданість.

У зв'язку з набуттям українською мовою статусу державної виникла нагальна потреба формування власне української термінології. Спеціалісти-правники, і, в першу чергу, вчені, Комітет наукової термінології НАНУ, відділ термінології Інституту української мови НАНУ та інші займаються розробкою української правничої термінології. Однак невирішених питань у цій галузі існує чимало. Розглянемо на прикладі деякі з них.

Щодо невизначеності застосування юридичної термінології, не можна оминати увагою використання групи термінів, близьких за значенням, яка включає терміни “договір”, “контракт”, “угода”. Усі вони означають певний документ, у якому дві або більше осіб дійшли згоди щодо певних питань, які складають суть самого документу.

Більш-менш чітко визначено застосування цих термінів у трудовому праві. Договір є основною формою домовленості працівника з роботодавцем щодо певної роботи й оплати за неї. Контракт є особливою формою договору, яка може застосовуватися тільки в передбачених законодавством випадках. А трудова угода є документом, за яким особа виконує певну роботу у визначений строк, але у вільному режимі, й отримує оплату цієї роботи.

Вдасне, трудова угода – це договір підряду в трудовому праві. У цивільному й господарському праві такого чіткого розмежування застосування цих термінів немає.

У Цивільному й Господарському кодексах зустрічається лише термін “договір” як документ майново-господарських зобов’язань, направлених на виникнення, зміну або припинення правовідносин між особами. Але це визначення підходить і до термінів “контракт” та “угода”. І якщо суб’єкти назвуть свій договір угодою або контрактом, це не буде порушенням законодавства. Але й точної визначеності в цьому питанні досі не існує. Діловою практикою склалося так, що контрактом називають договори у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Хоча, знову ж таки, не буде помилкою назвати такий документ договором чи угодою.

Щодо застосування терміну “угода”, то тією ж діловою практикою сформульовано правило, що угодою називають документ, яким вносяться певні зміни та доповнення до існуючого договору (додаткові угоди до договору). Жодних законодавчих правил щодо застосування в конкретних випадках вищезазначених термінів знову ж таки немає.

Отже, правова термінологія повинна бути сталою, не допускати багатозначного читання й розуміння; терміни мають бути усталеними, їх зміст не повинен змінюватися з прийняттям кожного нового закону. Текст нормативного акта не повинен допускати вживання іноземних слів і термінів при наявності рівнозначних слів і термінів в українській мові за умови, що вони є природними для української сучасної термінології. Необхідно також повністю виключити вживання росіянізмів, що, на жаль, досить часто зустрічаються в українському законодавстві.

Тільки за умов тісної співпраці мовознавців, лінгвістів, котрі мають дати мовну оцінку термінам, визначити їх нормативність чи ненормативність, узгодженість чи відхилення від нормативів української мови; юристів, які розуміють логіку утворення термінів, тонкощі вживання їх у повсякденній практичній діяльності, а також усвідомленою потребою українського суспільства, можливе унормування термінології законодавства, виявлення певних проблем у цій галузі та вчасна їх ліквідація або зменшення.

О.О. Баркар, лаборант кафедри
галузевого права Херсонського
державного університету

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ МОВНОГО ХАРАКТЕРУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗБУДОВИ ЗАКОНОДАВСТВА

Навіть із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України не зникла потреба приведення його відповідно до загальноновизнаних принципів і стандартів. На жаль, не були враховані наукові розроблення і рекомендації не тільки провідних спеціалістів у галузі права, а й поряд із цим спеціалістів-філологів і лінгвістів. Така необхідність пояснюється не тільки прагненням до вдосконалення форми закону, а й диктується власне мовною ситуацією в державі, адже тривалий час спостерігається негативне явище білінгвізму, детерміноване історичними умовами. У ст. 10 Конституції України закріплено, що державною мовою в Україні є українська мова. Рішенням Конституційного Суду України